

Condorwan Atuq

El zorro con el condor

Quechua de Margos – Yarowilca – Lauricocha,
Huánuco

© 2018 Asociación Cristiana JAWCA
Pasaje San Mateo, Lote 05, La Esperanza — Amarilis
Huánuco — Perú — 2018

Ilustrador: Jhonel Rosales Córdova

Unayshi kuyaylapaq manta bürru
jirkacho kuchparqan wanuqpaq.
Mantala wera kaptinshi aytsanpis
munapaypaq karqan. Tsaymanshi
condor chayaykur kushishqa mikuyta
qalaykurqan. Maylantanashi atuqpis
tsayman chayarqan mikuyta munash-
pan. Tsayshi condorqa mana kachapar-
qantsu atuq mikunanta. Tsayshi atuqqa
munapar laqwaykachar tumaykachay-
kashqanchöqa condorta achäquita
ashipar kayno nirqan: —; Mana väliq
qara kunka, wiksu tupshi, qanchäna,
wishtu shillu! Kikikipa kaptinnöpis
¿imanirtaq kay aychata
michäkuykanki?

Tsayno niptinshi condorpis nirqan: —
Ama achäquita ashipämaytsu liki

shimi, waska chupa, chakcha rinri,
uysha suwa, asyaq atuq. Kay aytsataqa
kikimi puntata tarikushqä. Tsaymi kay
aytsaqa noqalapaq kanqa.

Tsayno achäquita ashipänakuykälarnashi pasaypa rabyatsinakurqan.
Tsayno rabyatsinakurshi atuq kayno
nirqan: —Alläpa runa tukuptikiqa taqay
janka puntaman yalinakushun tsaycho
warämunantsipaq. Tsaycho mayqantsipis
kawaykar waraq kaqqa wanuq
kaqta mikutsun. Tsaychömi musyanakushun
mayqantsipis ali chölu kashqantsita.

Tsayno niptinshi condorqa nirqan: —
Mana väliq atuq, ali chölunöpis almitinkiraq ¿aw? Munaptikiqa juklapis
aywashun ari.

Tsayno nirshi aytsantapis kachariykur condorqa atuqwan yalinakuyta qalaykurqan. Tsay witsan pasaypa tamya killashi karqan. Tsayshi atuqqa chupanpis waskakaypa waskakaptin chinchän rurinkunapa, oqsha rurinkunapa cörriptin shulyapis pasaypa ushmarqan.

Condornashi atuq jananpa tumarkur tumarkur pärir mana utikaypa janka puntaman chayarqan. Atuqshi itsanqa raqrakunapa yaykur yarqur yaykur yarqur nakaytaraq janka puntaman chayarqan pasaypa utikaywan qallunpis aqtukashqa. Pasaypa qallun aqtukashqa kaykarpis ali chölu tukurraqshi condortaqa achäquita ashiparqan.

Tsayno niykaptilannashi patsa tsakayta qalaykurqan. Tsayshi con-

dorqa pulan qaqaman kamakarqan
pununanpaq. Atuqnashi condor
kamakashqan qaqa chakilanman
kamakarqan pununanpaq. Tsayshi
atuqqa lushpipäkurraq yarpachakurqan
kayno nir: “Kayjina qasaywan condor
wanuptin waraqa mishkilami pacha
junta mikurkushaq kay condortaqa
¡calläju!”. Tsayshi pulan paqasman-
nöna condor kawaykashqanta mana
kawaykashqantapis musyananpaq
kayno nirqan: —¿Imanöllataq kaykanki
qara putu condor?

Tsayno niptinshi condorqa kayno
nirqan: —Noqaqa alilami kaykä.

Tsaypita maylantanashi condor
wanuykashqantana yarpar atuqqa yapay
kayno nirqan: —¿Kawaykankiraqku
qanchäna condor?

Tsayno niptinshi condorqa: —Aw, alimi kaykä. Qamqa ¿aliku kaykanki? —nirqan.

Tsaypita pulan paqasnashi atuqqa pasaypa qasätsikur yarparqan condorqa wanushqana tunirpamunanpaq kashqanta. Tsayshi juklana mikuyta munashpan wanushqanta o mana wanushqantapis musyananpaq porsiacäsu kayno nirqan: —¿Allallaw tiyuy condor!

Tsayno niptinshi condorqa: —Noqa mana alalaw —nirqan.

Tsayshi atuqqa shonqulancho “¿Manachu wanunraq calläju?” nirqan. Tsaypita atuqqa pasaypa qasaywan siksikyar kirunpis takanakuptinshi kayno yarpachakurqan: “Kanan condorta mikurkur waraqa wera

bürrutanachari mishkilla mikurkushaq”.
Tsayno yarpachakurshi yapay qayakur-
qan kayno nir: —Qara kunka condor
¿kawaykankiraqku?

Tsayno niptinshi condorqa kayno
nirqan: —Noqaqa alimi, alimi kaykä.

Tsaypita atuqqa walpa waqananpaqna
kaykaptin pasaypa qasaywan siksikyar
pacha nanaywana qochpaykarqan.
Tsayno qochpaykarpis condorta
tapurqan: —¿Imanöllataq kaykanki? —
nir.

Tsayno tapuptin condorqa lulapash-
pan kayno nirqan: —Noqaqa qasaywan
pasaypa wanuykänami.

Tsaypitanashi walpa waqay pichuy-
kaptinna condor tapurqan atuqta kayno
nir: —¿Imanölataq kaykanki liki shimi
atuq?

Tsayno tapuptin atuqqa pasaypa wanunaykarna kayno nirqan: “Noqaqa mana allallawmi.”

Tsaypita mas rätulantanashi condorqa yapay kayno nirqan: —¿Imanölämi kaykanki liki shimi atuq?

Tsayno niptin wanushqana karshi atuqqa imatapis mana rimakurqannatsu. Tsayshi patsa wararkuptin condor rikaykunanpaqqa atuqqa chukrushqa jitaraykarqan. Tsayshi condorqa atuqqa pichulunta mikukurkular aywakurqan büda mikuq.

Yachatsikuy: Imatapis lutalaqa ama ruraytsu. Tsaypa trukanqa imatapis ruranaykipaq shumaq yarpachakuy.